

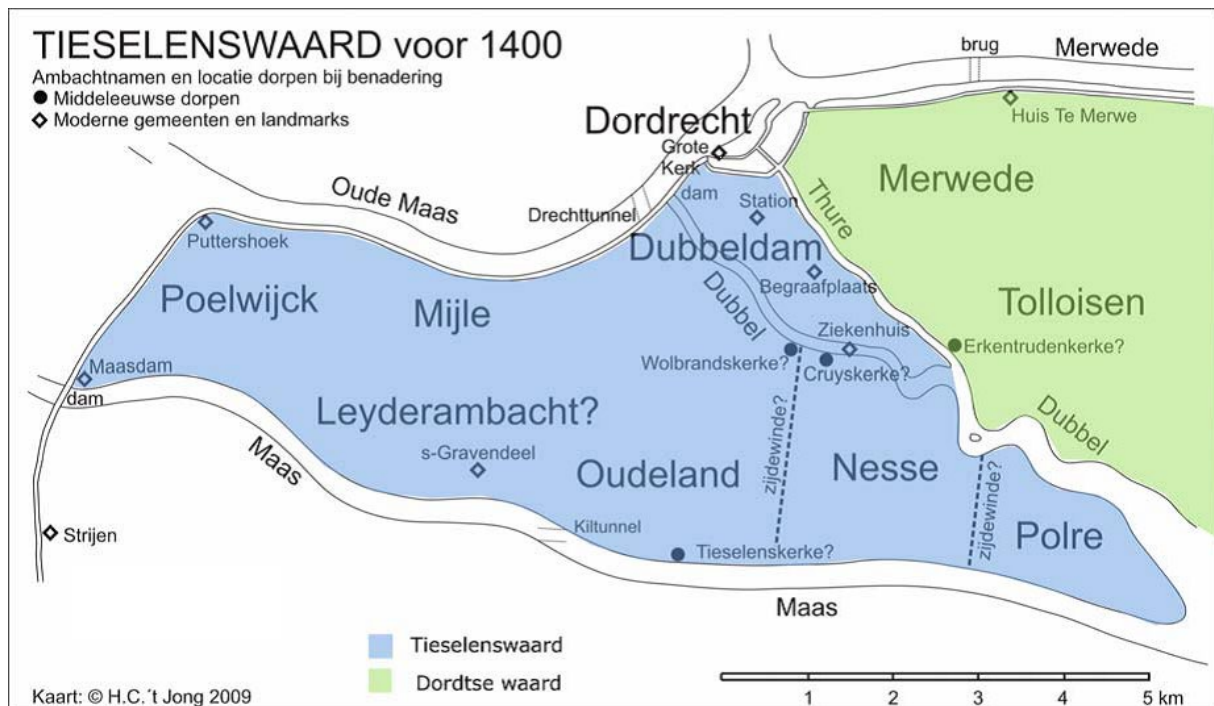
straatnamen in Plan Amstelwijck

Het gebied waarin het wijkje is gesitueerd ligt weliswaar in de polder Wioldrecht maar behoorde oorspronkelijk niet tot het ambacht Wioldrecht. Het lag voor de Sint Elisabethsvloed in de Tieselenswaard, een eiland ingesloten tussen Oude Maas, de dijk tussen het tegenwoordige Puttershoek en Maasdam, de historische zuidelijke tak van de Maas en de Dubbel. Rond 1270 ging het met de Dordtse waard en de oorspronkelijke Groote Waard deel uitmaken van het waterschap De Groote Waard, al bleef het voor waterstaatszaken dankzij een handvest van Floris V uit 1282 een zekere onafhankelijke positie behouden.

In de Tieselenswaard lagen het dorpje Hoecke (na 1421 het ambacht, nu Puttershoek) en de ambachten Poelwijck (het tegenwoordige Maasdam), Leyderambacht met het kerkdorp Leyderkerk ter hoogte van het huidige 's-Gravendeel, de Mijl met het kerkdorp Ammekerke en - geheel op het huidige Eiland van Dordrecht gelegen - het Oudeland met het kerkdorp Tieselenskerke (dat al bestond voor het ontstaan van de Tieselenswaard), de Nesse met het kerkdorp Wolbrandskerke/Kruiskerke en Heer Ghenemanspolre, ook kortweg Polre genoemd. Tieselenskerke wordt voor het eerst genoemd in 1126 als de kerk door Godebold, bisschop van Utrecht, aan St. Pieter te Utrecht wordt geschonken. Het Oudeland, de Nesse met Wolbrandskerke en Polre worden voor het eerst genoemd in 1310, als graaf Willem III in ruil voor tienden in Zeeland de visserij van Wolbrandskerke en tienden in het Oudeland schenkt aan deken en kapittel van St. Pieter te Utrecht.

Het ambacht Oudeland is voor ons het meest interessant omdat dit lag in het gebied van het wijkje waarvoor nu straatnamen worden gezocht. Ambachtsheren die met name bekend zijn zijn Paep Heynen (1351), Aper Paep Heynenzoon (1388), Hendrik Tolnaar (1391), diens zoon Henrik Tolnaar de jonge (1394), Arnout van Riede (1399) en Jan van Schoenhout (1403) in wiens geslacht het bleef tot aan de Sint Elisabethsvloed van 1421 toen het ambacht evenals grote delen van de Groote Waard ten onder ging. De visserij werd na 1421 aanvankelijk uitgeoefend door het kapittel van St. Pieter maar kwam in 1535 als de zalmsteek de Springer aan de grafelijkheid.

Begin zeventiende eeuw werd een deel van de 1421 verloren grond weer op het water teruggewonnen en ontstonden achtereenvolgend Het Oude Land van Dubbeldam (1603), de Noord- of Merwedepolder (1616), de Zuidpolder (1617) en de Alloysenpolder (1652). In deze polders herrezen de ambachten Dubbeldam en de Mijl, zij het op deels andere plaatsen dan voor 1421. Op 8 maart 1659 werd tussen de Rekenkamer van de Grafelijkheidsdomeinen en de ambachtsheren van Dubbeldam en de Mijl een akkoord gesloten tot inpoldering van de gronden ten oosten van de Dordtse Kil en ten zuiden van de Zuidpolder. En al in 1660 kon de verkaveling en verkoop van de grond in de Polder Wioldrecht beginnen. De grond van de Mijl werd verdeeld in vijf kavels en die van Dubbeldam in 13 kavels. De gronden van de Grafelijkheid ten zuiden van de Reeweg werden verdeeld in 6 panden.

Kaart van de Tieselenswaard van de hand van Henk 't Jong uit 2009. De theorie over de Thure als zijarm van de Dubbel heeft hij inmiddels losgelaten.

Het voor de straatnamen van belang zijnde deel van het Oudeland kwam in de polder en het ambacht Wioldrecht te liggen, en wel in het zesde part of, zoals op de eerste kaart van de verkaveling die in oktober 1660, kort na voltooiing van de inpoldering werd gemaakt, weergegeven het *Seste Pandt*.

Na de grote 17^e-eeuwse inpolderingen kwamen de noordelijke delen van de oude maar inmiddels verdwenen ambachten het Oudeland en Nesse in het vergrootte ambacht Dubbeldam te liggen en de zuidelijk delen in het verkleinde ambacht Wioldrecht. Polre ging op in de polder Wioldrecht, de Alloysenpolder, de Cannemanspolder en de Hania'spolder.

Detail van de kaart van Matthijs van der Velden uit oktober 1660 (het noorden onder).
NA-4.VTH-2202.

Hendrik Trip (gedoopt dordrecht 14-1-1607 – begraven Amsterdam 15 november 1666; zoon van Jacob Trip en Margaretha de Geer) was een van de personen die de inpoldering financierde. We zien hem dan ook terug als bezitter van een groot deel van de grond in het zesde pand (en in ten noorden van de Reeweg gelegen kavels van de tot Dubbeldam en de Mijl behorende gronden van de nieuwe polder).

Het is zeer vermoedelijk deze Hendrik Trip die Amstelwijck kort na de inpoldering, in 1661, stichtte. Op de sluitsteen in de boogbrug (samen met het toegangshek rijksmonument) komt het jaartal 1661 voor. Amstelwijck bleef tot 1710 in het bezit van de familie Trip. Op 17^e en 18^e eeuwse kaarten komt de buitenplaats voor als een redelijk uitgebreide buitenplaats met herenhuis, schuur en pachtboerderij. Het herenhuis werd in de jaren 1866-1867 gesloopt en de schuur ging in mei 1986 in vlammen op, maar de boerderij aan de Koekebakker bestaat in afgeslankte vorm nog steeds.

Het akker en weidebouwbedrijf was rond 1900 in handen van de familie Maurits en werd gepacht door de gebroeders de Bruin. In 1909 werden de landerijen verpacht aan Wiekert Visser en in 1915 werd Henry Boudewijn de Roo van Cappelle de nieuwe eigenaar. Latere eigenaar was W.R.C. de Roo, een zoon van de eerdere bezitter. En in 1934 werd Adrianus Visser de nieuwe pachter. Hij verving de weidebouw door fruitteelt en wist het bedrijf tot 100 hectare te vergroten. Zowel Wiekert als Adrianus waren voorlopers op het gebied van landbouwmechanisatie.

In 1920 werd op Amstelwijck het Carmelietenklooster *Klein Amstelwijck* gebouwd, dat tussen 1992 en 1995 dienst deed als asielzoekerscentrum en in 1998 een kantoorfunctie kreeg. Dit klooster beschikte zelfs over een nog altijd bestaande begraafplaats. Zie: <https://www.online-begraafplaatsen.nl/begraafplaats/141/Historische-begraafplaats-Amstelwijck-Dordrecht>

Ereburger Jos Visser (86) overleden

Van een onzer verslaggevers

DORDRECHT — Ereburger van Dordrecht Adrianus (Jos) Visser is gisteren op 86-jarige leeftijd overleden. Visser, die al enige tijd ziek was, genoot bekendheid dankzij een rol in het verzet en de landbouw. Hij was drager van het Verzetsherdenkingskruis.

Visser was hereboer toen in 1940 de oorlog uitbrak. Vanuit de watertoren van 's-Gravendeel gaf hij in de meidagen van dat jaar aan de Nederlandse artillerie door waar de Duitsers zich bevonden. Ook zorgde hij ervoor dat Nederlandse militairen slordig afgeworpen Duitse wapens snel buit konden maken. Tijdens de bezetting ontfutselde hij inlichtingen aan bij hem gelegde SS-officieren, terwijl hij ontduiers verder hielp. Ook had hij een belangrijk aandeel in de voedselvoorziening. Tijdens de laatste oorlogsdagen voorkwam hij dat het zuidelijke deel van het eiland van Dordrecht onderliep. De Duitsers hadden een sluis

Adrianus Visser

opengezet om de opmars van de geallieerden te stuiten, maar Visser zette die weer dicht.

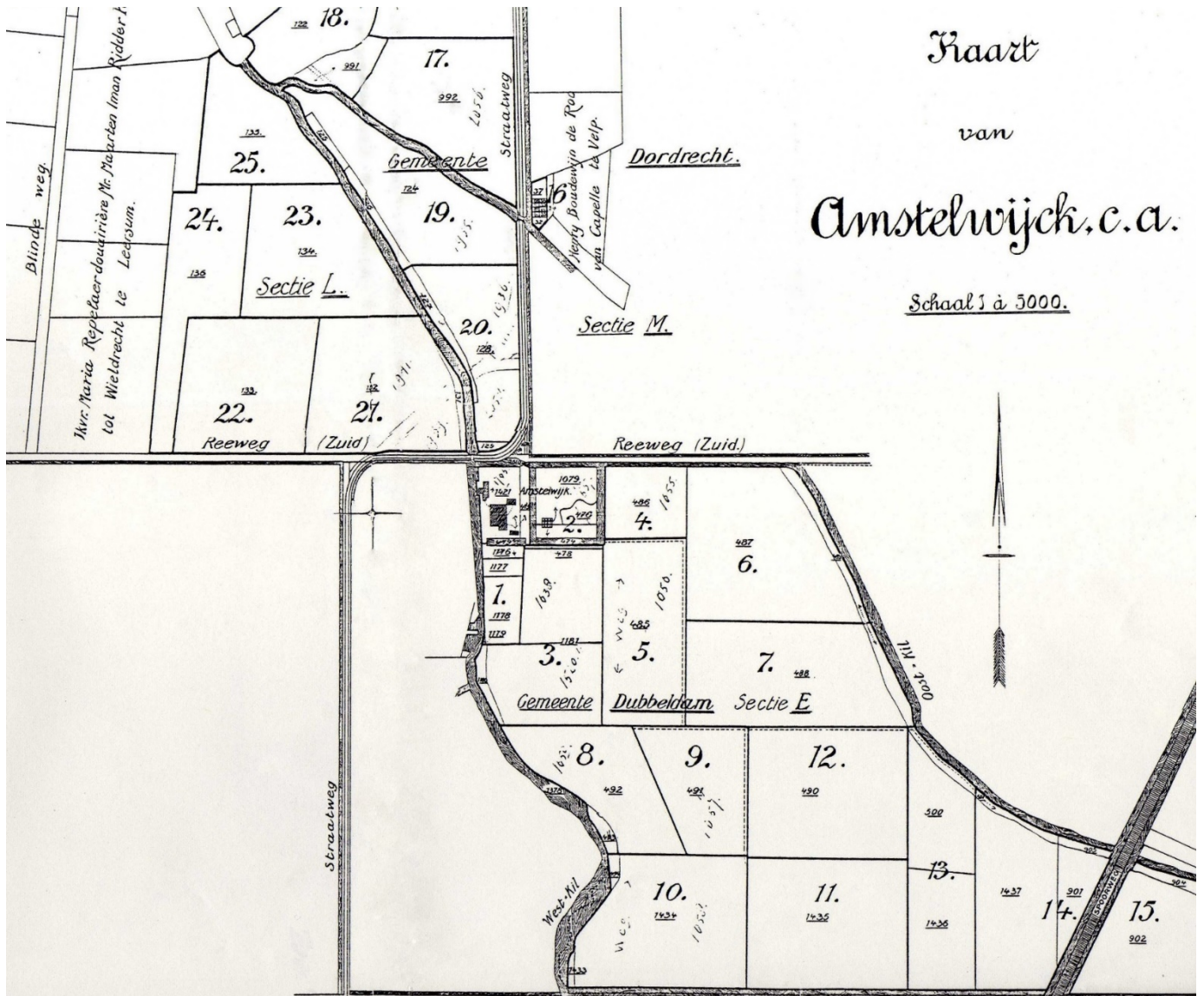
Visser was initiatiefnemer van de inmiddels traditionele Dag voor Mens en Dier. Jarenlang was hij voorzitter van deze organisatie. Ook zat hij in de besturen van de landbouwschool in Dordt en de Landbouwhogeschool in Wageningen.

De Rijksweg die in 1938 werd aangelegd verdeelde het bedrijf in twee delen. De aanleg van de Zeehaven en de bouw van Refaja (vanaf eind 1967) snoepten grote delen van het landgoed af en in 1977, toen er nog maar 27 hectare over was, stopte Visser de bedrijfsvoering en werd de rest verder versnipperd.

Van de verkaveling bij de verkoop in 1915 is een kaartje bewaard gebleven, waarbij ereburger Adrianus (Jos) Visser in 1982 de benamingen heeft genoteerd.

Kaart
van
Amstelveen, c.a.

Schaal 1 à 5000.

- b 1 tuinderij
 2 bossage
 kad.nr. 1638: zusters
 b 3 steehekke
 kad.nr. 1180:
 b 4 achthond
 b 5 korte meetjes (tussen twee greppels)
 b 6 achter houten huis, eerder 'vijfmorgen Reeweg'
 met noorderlijke helft van 7 Rafaja (c. 6,5 HA)
 b 7 vijfmorgenmolen, noordelijke helft Rafaja, zuidelijke helft park
 b 8 driemorgen
 b 9 derdehalvmorgen (sloot gedempt)
 b 10 heulstuk
 b 11 vijfmorgenkruisweg
 b 12 vijfmorgenpad
 b 13 voor de nieuwe stee
 b 14 spoorhoek
 15 spoorwei, c. 2,5 HA, tot 1918 weiland, daarna bouwland (scheurplichtwet 1918)
 kad.nrs. 489, 501, 905 en 904 langs Oostkil:griend, ontgonnen door A. Visser,
 behalve 489 langs 6, wat nu nog griend is
 16 4 huizen personeel aan de Straatweg (met ten n. z. en o. tuinen) eigendom sinds 1915
 17 voorste lage wei
 18 achterste lage wei
 kad.nr. 991: griend, ontgonnen in 1946
 19 achterste hoge wei
 20 voorste hoge wei
 kad.nr. 2058: kalverwei, sinds 1951 woonhuis A. Visser
 21 eerste weiersi
 22 tweede weiersi
 23 viermorgen
 24 de bijl (zie vorm)
 25 molenwei, tot 1946 weiland, in dat jaar 60 st. stamboekvee verkocht, om
 onrust onder personeel over zondagswerk te voorkomen
 b: altijd bouwland geweest

Amstelwijckweg tussen Straatweg en Wieldrechtse veer heette eerder Reeweg Zuid;
 nieuwe naam, evenals Jkvr. Van den Santheuvelweg voorgedragen door A. Visser.
 (Jkvr. Van den Santheuvel was gehuwd met de voormalige eigenaar van Amstelwijck,
 Henry Boudewijn de Roo van Capelle te Velp)

Gekozen straatnamen:

onderschrift:

Jos Visserpad

1908-1995 herenboer op Amstelwijck, ereburger van Dordrecht

Hendrik Triplaan

1607-1666 stichter Amstelwijck in 1661

Hogewei

Lagewei

Driemorgen

Viermorgen

Vijfmorgen

Eerste Weierei

Tweede Weierei

Achthond

kavel voormalig landgoed Amstelwijck

Oostkilpad

Amstelwijckweide

geen onderschrift